

SANATA GÖNÜL VERENLER

Doç.Dr. Zeki BÜYÜKYILDIZ
Serbest Göz Hekimi

“Halk müziği esas olarak anonimdir, bizler halkın ulusal benliğine yerleşmiş melodi yapısı içeren derlenmiş halk ezgilerini seslendirmekteyiz” diyor sanat tutkunu Doç.Dr. Zeki Büyükyıldız ve en az bir meslek kadar ilgilendiği Halk Müziği üzerine sorularımızı yanıtlıyor...

ACME: Sayın hocam, Türk Halk Müziği ile tanışmanız ve müzik konusunda aldığınız eğitimlerden bahsedebilir misiniz?

Doç.Dr. BÜYÜKYILDIZ: İlkokul yıllarında Safranbolu’da Ankara Radyosu’nun Türk Halk Müziği yayınlarını dinleyip, öğrendiğim türkülerini kendi kendime söyleyerek bu alandaki sevgim oluşmaya başladı. İlkokuldan sonra İstanbul’da sürdürdüğüm okul yıllarında halk müziğine ilgisim gittikçe artmaya başlayınca babamdan ba-

na bir saz almasını istedim. Klasik Türk Müziği seven ve çok güzel şarkı söyleyen babam benim halk müziği ilgimi destekledi ve saz çalmayı kendi kendime öğrenmemin doğru olmayacağını, hoca araştırmamız gerektiğini söyledi. Böylece o yıllarda Beşiktaş’ta yer alan Şemsi Yastıman Sazevi’nde ders veren İstanbul Radyosu bağlama sanatçısı Orhan Dağlı’dan 15 yaşında bağlama dersleri almaya başladım. Bu derslerim 4,5 yıl sürdü. Hocamdan, en basitinden en zoruna doğru ülkemizin her yöresinin ayrı ayrı özelliği olan mızrap vuruş şekillerini ve yöre tavırlarını bir program dahilinde öğrenmeye çalıştım. Tabii yalnızca bağlama dersleri ile yetinmedim. Aksaray Musiki Cemiyeti’ne girerek Erhan Kutsal’dan kısa bir süre repertuar dersleri aldım. Bu cemiyet faaliyetlerini durdurunca Safranbolu’da adını iyi bildiğimiz hemşehrimiz rahmetli Sadi Yaver Ataman’ı aradım ve Türk Folklor Kurumu’nda ders verdiğini öğrenince bu kuruma kaydoldum ve Ataman hocamdan grup halinde repertuar ve solfej dersleri aldık. Buraya devam ettiğim yıllar içinde birkaç da konser verdik. Bu konserlerden biri o zamanki Yeni Komedi Tiyatrosu’nda İstanbul Belediye Konservatuvarı Halk Müziği

İcra Heyeti ile birlikte karma olarak verdiğimiz ve Sadi Yaver Ataman’ın yönettiği konserdi. Bu konser çok ilgi görmüştü.

Folklor Kurumu’ndan Sadi hoca ayrılınca yerine gelen İstanbul Radyosu sanatçısı rahmetli Ömer Şan derslerimize girdi, kısa bir süre de Yücel Paşmakçı’dan solfej dersleri gördük. Bu sıralarda bağlama derslerim de devam ediyordu. Daha sonra İstanbul Belediye Konservatuvarı’na girdim. Bir yıl devam ettikten sonra 1975 yılında o yıl yeni kurulan İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı’nın sınavını kazanarak bu konservatuara geçtim. Öğretim döneminin sonuna doğru tüm derslere devam zorunluluğu getirilince o yıl İstanbul Tıp Fakültesi 5. sınıf öğrencisi olduğumdan tıbbiyeyi tercih ederek konservatuvarı bırakmak zorunda kaldım. Fakat müzik çalışmalarını durdurmadım, Orhan Dağlı, Adnan Ataman ve Tuncer İnan’dan solfej, repertuar ve ileri bağlama dersleri almaya devam ettim.

ACME: İstanbul Kültür Üniversitesi Sanat Tasarım Fakültesi’nde Halk Müziği ve Müzik Tarihi dersleri verdiğiniz. Eğitimlerinizden ve eğitimsel yönünüzden bahsedebilir misiniz?

SANATA GÖNÜL VERENLER

Doç.Dr. BÜYÜKYILDIZ: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Radyo-TV-Sinema doktorası yaptım. Tez konusunu ise Türk Halk Müziği alanında seçmiştim. Doktora'dan sonra Kültür Üniversitesi'nde İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden tanıdığım hocalarımla temasa geçerek YÖK'ten onaylı halk müziği dersleri vermeye başladım. Bir üniversitede konservatuar dışında ilk kez halk müziği dersinin açılması benim yıllar süren hayalimdi. Bu dersin yanı sıra Müzik Tarihi dersi de verdim. Halk müziği dersinde öğrencilere halk müziği teorisi yanında dizüstü bilgisayarından ve bizzat çalıp söyleyerek halk müziğinin çeşitli örneklerini sunmaya çalıştım. Öğrencilerden istediğim en önemli şey ise herkesin kendi yöresinden veya istediği bir yöreden mutlaka bir türküyü baştan sona söyleyebilmeleriydi. Her insanın ulusal bilinçle kendi ülkesinin en az bir türküsünü ezbere bilmesi gerektiğini düşünüyorum, sesinin güzel olması veya müzisyen gibi söylemesi tabii ki şart değil.

ACME: "Türk Halk Müziği - Ulusal Türk Müziği" isimli ikinci baskısı da yayımlanan bir kitabınız bulunuyor. Kitabınızdan biraz bahsedermisiniz?

Doç.Dr.BÜYÜKYILDIZ: Halk müziği alanındaki birikimlerimi kitap haline getirmeyi hep düşünmüştüm. Ay-

rıca halk müziği alanında tam anlamıyla ders kitabı sayılabilecek bir kitaba da kanaatimce çok ihtiyaç vardı. Bu kitabı üniversite düzeyinde sanat fakültelerine ve konservatuarlara ders kitabı görevi görebilecek şekilde planladım. 2009 yılında yayımlanan ve notaların hiç yer almadığı, tamamen halk müziği teorisini içeren bir kitaptır. Umarım bu konuya ilgi duyan herkese yararlı olur.

Kitabın ilk bölümü "kültür" konusuna ayrıldı. Genel olarak kültür kavramı, müzik kültürü, bazı filozofların müzik hakkındaki fikirleri, kültürün üretimi, yeniden-üretimi ve yayma araçları ele alındı ve halk müziğinin kültürün yeniden-üretimindeki ve taşınmasındaki işlevi irdelendi.

Kitabın ikinci bölümünde "Türk Halk Müziği" yani Ulusal Türk Müziği ele alındı. Bir bilim dalı olarak folklor, müzik kavramı, halk kavramı, halk müziği ve türkü kavramı incelendi. Ayrıca dünyadaki

ve Türkiye'deki halk müziği araştırmaları ve tarihçesi de kitapta yer aldı. Diğer yandan halk müziğinin çeşitli sınıflandırmaları, anonim halk müziği ve âşık müziği kavramları detaylarıyla incelenmeye çalışıldı. Halk müziğimizin sınıflandırılmasına yeni bir bakış açısı getirilmeye çalışıldı. Kitabın son konusu olarak da "Türk Halk Müziği'nde Ölçüler ya da Usuller" yer aldı. Kitapta yeri geldikçe halk müziğine katkısı olmuş önemli sanatçılardan bazılarının resimlerine ve renkli halk sazları fotoğrafına da yer verildi.

ACME: 1975 yılında İstanbul Üniversitesi Türk Halk Müziği Topluluğu'nu kurarak burada pek çok öğrenciye bağlama dersi verdiniz. Topluluktan ve çalışmalarından bahsedermisiniz?

Doç.Dr. BÜYÜKYILDIZ: Önce 1974 yılında İstanbul Tıp Fakültesi'nde bir halk müziği öğrenci topluluğu kurdum ve çalıştırdım. Bu toplulukla o zamanki Spor ve Sergi Sarayı'nda gerçekleştirilmiş olan 14 Mart 1975 Tıp bayramında bir program yaptık. Topluluğun yalnızca Tıp Fakültesi'ni değil de, tüm üniversiteyi kapsamaması düşüncesiyle rektörle çok sayıda görüşme yaparak resmi olarak İ.Ü. Türk Halk Müziği Topluluğu'nu kurdum ve kendi bağlama hocam Orhan Dağlı koro çalıştırmak üzere atandı. Orhan hocam topluluğa 10 yıl boyunca solfej ve repertuar dersleri ve bir süre de bağlama dersi verdi. Daha sonra bağlama ve folklor nazariyatı derslerini ben verdim. Ders olarak yetişmiş olan bazı arkadaşlarımız da yeni öğrenenlere bağlama derslerinde yardımcı oldular. Hemen bütün konserlerde saz ekibinin başında bizzat yer aldım.

Orhan Dağlı'dan sonra Adnan Ataman koro şefliğine geldi. Tuncer İnan da bir süre bağlama dersleri verdi. 20 yıl idari başkanlığını sürdürdüğüm bu toplulukta son 4 yıl da koro şefliğini bizzat kendim üstlendim.

Bu toplulukta 20 yıl içinde binlerce öğrenci ders gördü. Mezun olan öğrenciler istedikleri sürece topluluğa devam ettiler ve böylece güçlü bir topluluk oluşturduk. Çok sayıda konserler verdik, üniversitelerarası yarışmalara girdik, İngiltere-

SANATA GÖNÜL VERENLER

re'de bir müzik festivaline katıldık. Ayrıca, TRT'de radyo ve televizyon programları yaptık.

İ.Ü. Halk Müziği Topluluğu Konseri - Marlıyo İçine - Eylül 1985.
A: Dr. Zeki Büyükyıldız, B: Orhan Doğu

ACME: İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları Ana Bilim Dalı'nda eğitiminiz devam ederken, aynı üniversitede Basın-Yayın Yüksekokulu'na da girdiniz. Sizi gazetecilik eğitimi almaya yönlendiren şey ne oldu?

Doç.Dr. Zeki BÜYÜKYILDIZ: Bu soru bana hep soruluyor. Evet, gazeteciliği seviyordum, tıbbiyeyi kazanmasaydım gazeteciliğe gitmeyi düşünmüştüm. Ancak asıl neden, kurmuş olduğum üniversite halk müziği topluluğu. Bu topluluğun bir tüzüğü vardı ve buna göre yönetiliyordu. Ben ise göz hastalıkları ihtisasımı bitirmek üzereydim ve tüzüğe göre başkanlığı bırakmam gerekiyordu. Oysa kurduğum topluluk benim için halk müziği ve kültürü açısından çok önemliydi ve ben buradaki görevimi sürdürmek istiyordum. 1979 yılında tekrar üniversite sınavına girerek göz ihtisasım bitmeden İ.Ü. Basın-Yayın Yüksek Okulu (şimdiki İletişim Fakültesi) Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Bölümü'ne başla-

dım. Burada gördüğümüz dersler çok ilgimi çekti ve genel kültür açısından bana büyük katkısı oldu. Bir yandan doktorluğumu sürdürürken, okulun derslerini de ihmal etmedim ve 4 yıl sonra 1983 yılında buradan mezun oldum. Birçok kez niyetlenmekle birlikte aktif bir gazetecilik yapma fırsatım doktorluktaki yoğun çalışmalarından dolayı olmadı. Bu okuldan mezun olduğum yıl Haseki Hastanesi Göz Kliniği Başasistanlığı'na atanmıştım.

ACME: 90'lı yıllarda TRT'nin davetiyle radyo programı sundunuz. Bu deneyimlerinizi biraz anlatır mısınız?

Doç.Dr. BÜYÜKYILDIZ: TRT 1990 yılında, halk müziği alanındaki çalışmalarımı programlara aktarmamı istedi ve bana prodüktörlük önerisi yaptı. 6 ay sürdürdüğüm ve "Halk Müziği Pınarlarımız" adını verdiğim açıklamalı 13 halk müziği programı hazırladım. Bu programlarda halk müziği dağarımıza çok sayıda eserler kazandırmış olan Hisarlı Ahmet, Tamburacı Osman Pehlivan, Ahmet Gazi Ayhan gibi halk müziğimizin değerli eski kaynak kişilerini, kültürümüze katkılarını anlattım. Kazandırdıkları eserleri kendi ses ve sazlarından sunduğum gibi, günümüz sanatçılarının icralarıyla da sunarak dinleyiciye müzik kültürümüzün taşınmasını sağlamaya çalıştım. Bu programlar TRT

İstanbul Radyosu'nda yayımlandıktan sonra bandları çoğaltılarak Türkiye'deki diğer 8 ilin TRT radyolarından da çeşitli defalar yayımlandı.

Bindokuzyüzdoksanbeş yılında da bir özel radyodan prodüktörlük teklifi aldım. "Türkü Dostları" adını verdiğim bir saatlik 33 açıklamalı halk müziği programı hazırlayıp bizzat sundum. O yıllarda özel radyolarda bu tür programlar henüz pek yoktu. Türkü Dostları tabiri benim programımdan sonra halk müzikçiler arasında yaygın bir şekilde kullanılmaya başlandı. Bu programların bana maddi bir getirisi yoktu ancak manevi yanına paha biçilemezdi.

ACME: Radyonun yanında çeşitli yerlerde konserler verdiniz. Konserleriniz hakkında bilgi verir misiniz?

Doç.Dr. BÜYÜKYILDIZ: Benim konserlerim daha çok çalıştığım ve çalıştırdığım korolarla oldu. Solo türkü icralarım ise genellikle radyo ve televizyonlarda yer aldı. TRT uzun yıllar içinde birçok programında beni ve halk müziği alanındaki çalışmalarımı ele aldı. Bu tanıtımlar sırasında TRT'de birçok eser icra ettim. Ancak 2006 yılında Atatürk Kültür Merkezi'nde Sadi Yaver Ataman hocamın anısına düzenlediğimiz şölende değerli halk müziği sanatçılarımıza ek olarak ben de bir Kayseri türküsü çalıp söyledim.

SANATA GÖNÜL VERENLER

ACME: Uzun yıllardır unutulmayan eserlere sesiniz ve sazınızla hayat verdiniz. Söz yazıp, beste yazmayı hiç düşündünüz mü?

Doç.Dr. BÜYÜKYILDIZ: Söz yazarlığı yönüm ne yazık ki pek yok. Ama birçok enstrümantal müzik denemelerim oldu ancak bunları pratik hayata geçirmediğim. Çünkü, halk müziği esas olarak anonimdir, bizler halkın ulusal benliğine yerleşmiş melodi yapısı içeren derlenmiş halk ezgilerini seslendirmektediriz ve beste yapılırsa bunlar halk müziği sayılmaz. Ben ise beste müziği yerine ömrümün önemli bir kısmını tıp mesleğimin yanında Türk Halk Müziği'ne verdim.

ACME: Tıp eğitimleriniz ile birlikte sanat alanında da pek çok eğitim aldınız. Aldığınız bu eğitimler ve mesleğiniz arasında nasıl bir bağlantı kuruyorsunuz?

Doç.Dr. BÜYÜKYILDIZ: Bağlama derslerine başladığım yıllarda rahmetli dedem bağlamayla uğraşmamın be-

nim derslerimi aksatacağını düşünüyordu ancak babam daha ileri görüşlüydü ve bana destek oldu. Ben yıllarca dersden yorulunca müzik çalıştım, müzikten yoruldukça ders çalıştım, böylece biri diğerinin yorgunluğunu alıyordu ve derslerimi hiç aksatmadım. Daha sonraki yıllarda da tıp mesleğini icra ederken başka bir okul ve Radyo-TV-Sinema doktora eğitimi beni hiç zorlamadı. Fakat çoğu zaman gecelerden feragat etmek zorunda kaldım, ayrıca eğlenceye de pek zamanım kalmıyordu ancak şükür ki, bir bakıma da müzik eğitimi aynı zamanda bir eğlence aracıydı.

Diğer yandan, bağlama çalmamın benim cerrahi becerime katkısı olduğunu düşünüyorum, göz doktorluğu mesleğimi de çok severek icra ettim ve ediyorum.

ACME: Sanatsal faaliyetlerinizde meslektaşlarınızdan nasıl tepkiler alıyorsunuz?

Doç.Dr. BÜYÜKYILDIZ: Sanatsal faaliyetlerimi ben profesyonel alandan çok amatörce ya da yarı profesyonel şekilde sürdürdüm. Ama halk müziği camiasında oldukça geniş bir kesim beni ve çalışmalarımı bilir ve ben halk müziği sanatçıları yanında kendimi çok mutlu hissediyorum ve onları çok seviyorum.

Tabip meslektaşlarım açısından bakıldığında ise, yakın çevrem dışında doktorların büyük çoğunluğu benim mü-

zik çalışmalarımı pek bilmez. 35 yıllık tıp mesleğim süresinde oftalmoloji kongrelerinin büyük çoğunluğuna katıldım, 2009 yılında Antalya'da gerçekleştirilen Oftalmoloji Kongresi'nde ilk kez sanatçı meslektaşlarımıza da ayrı bir yer verildi ve ben orada bir konser verdiğimde meslektaşlarımın büyük çoğunluğu benim bu yönümün olduğuna şaşırmışlardı.

ACME: Yakın zamanda konser ya da radyoda program yapmayı düşünüyor musunuz?

Doç.Dr. BÜYÜKYILDIZ: Şu anda bir konser programım yok. Yıllar önce TRT'ye TV programı teklifi vermiştim ama bütçe ayrılamadığı için gerçekleştirilemedi. Bununla birlikte, halk müziği alanında ikinci kitabımı hazırlamak istiyorum. Materyalleri hazır ama düzenlemem gerekiyor. Umarım bir yıl içinde yayımlama fırsatı bulurum.

ACME: Bizim aracılığımız ile hekimlerimize iletmek istedikleriniz nelerdir?

Doç.Dr. BÜYÜKYILDIZ: Ben değerli meslektaşlarıma doktorluk konusunda bir şey söyleme yetkisini kendimde görmüyorum. Hekimlik de zaten bir sanattır. Ancak bilindiği gibi birçok meslektaşımız tıp mesleği ile yetinmeyerek çeşitli sanat ve spor dallarında uğraş veriyorlar ve bu alanlarda çok da önemli şahsiyetlerin yetiştiğini görüyoruz. Benim tüm meslektaşlarıma önerebileceğim şey, mutlaka tıp dışı herhangi bir alanda bir hobi edinilerek mesleğimizin getirdiği ağır yükün altında manevi yıpranmamızın geciktirilmeye çalışılması olacaktır. 🎵